

Magyar Szakszervezeti Szövetség

Program a dolgozói szegénység ellen 2.0

A 4*9% programja, hogy aki dolgozik, legalább egyék...

2015.04.14.

Előzmény

A Magyar Szakszervezeti Szövetség 2014. szeptemberében bemutatta a Program a dolgozói szegénység ellen című anyagot. Ebben javaslatot tettünk arra, hogy többéves megállapodás keretében állapodjon meg a kormány, a szakszervezetek és a munkaadók a dolgozói szegénység felszámolásáról.

Azaz olyan bérrendszert, és az ezt támogató adó- és foglalkoztatáspolitikát akarunk, amely valóban elismeri a dolgozókat. Ennek érdekében nem csak az életben tartásra elegendő pénzt ad neki, hanem minden teljes munkaidőben dolgozó munkavállaló kereste eléri a mindenkori létminimum szintjét. Ennek érdekében a következő javaslatunk volt:

- minden teljes munkaidőben dolgozó legalább létminimumnak megfelelő összeget vihesse haza;
- egységesíteni kell a minimálbér és a közfoglalkoztatotti bér összegét;
- meg kell őrizni a minimálbér és a garantált bérminimum közötti arányt
- jelenleg a nettó minimálbér összege (gyermek után járó adókedvezmény nélkül) a létminimum értéknek a 76%-a. Ennek a távolságnak a fokozatos közelítésére van szükség, hogy 2018-ban a két összeg közötti távolság nullára csökkenjen;
- a minimálbér emelésének hatását végig kell vezetni a közalkalmazotti rendszeren. Természetesen ágazati életpálya modellek ezen felül további emeléseket kell, hogy eredményezzenek főképpen a munkaerőhiánnyal küszködő területeken;
- ezzel együtt az államnak vállalnia kell, hogy minden évben legalább a minimálbér emelésének megfelelő mértékű általános béremelést hajt végre az állami vállalatoknál.

A megállapodás időtávja 2015-2018. időszak, amely alatt azzal az optimista feltételezéssel élünk, hogy a létminimum értéke kb. 10%-os mértékben növekszik. Azaz a kormányzati ciklus végére kb. 98 ezer forint környékén lenne az az összeg, amely a KSH szerint elegendő a XXI. századi életkörülmények biztosítására.

Ez pedig ekkora nettó minimálbért kell, hogy jelentsen. Azaz a ciklus hátralévő részében 47,7%-kal kell megemelni a minimálbér nettóját. Ez azt jelenti, hogy évente átlagosan 10%-os nettó emelésre van szükség.

A kormány és a munkaadók 2014-ben nem támogatták, hogy többéves bérmegállapodás szülessen, illetve azt sem, hogy radikálisan megemelésre kerüljön a minimálbér.

4*9% programja

A Magyar Szakszervezeti Szövetség álláspontja nem változott, fenntartjuk a 2014 őszén megfogalmazottakat. Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy apró sebtapaszokkal próbálja a kormány és a munkáltató befedi a magyar dolgozói társadalom hatalmas sebét. Ezért továbbra is azt gondoljuk, hogy radikális béremelésre van szükség.

Mindezek miatt úgy dolgoztuk át a programot, hogy az az eredeti célunkat ne érintse, miközben figyelembe vegye a gazdasági racionalitásokat, kormányzati terveket.

Jelenleg 68.775 ezer forint a minimálbér nettója családi adókedvezmény nélkül. Ezt az összeget kell 2016-2017-2018 alatt kb. 29 ezer forinttal emelni. Továbbra is azt látjuk, hogy a kormánynak az adórendszeren keresztül minden lehetősége meg van a létminimum megszüntetésére. A médiában megjelent tervek szerint az a kormányzati cél, hogy 2018-tól 9%-ra csökken a személyi jövedelemadó kulcsa. Ez pedig megteremti a program egyik lábát.

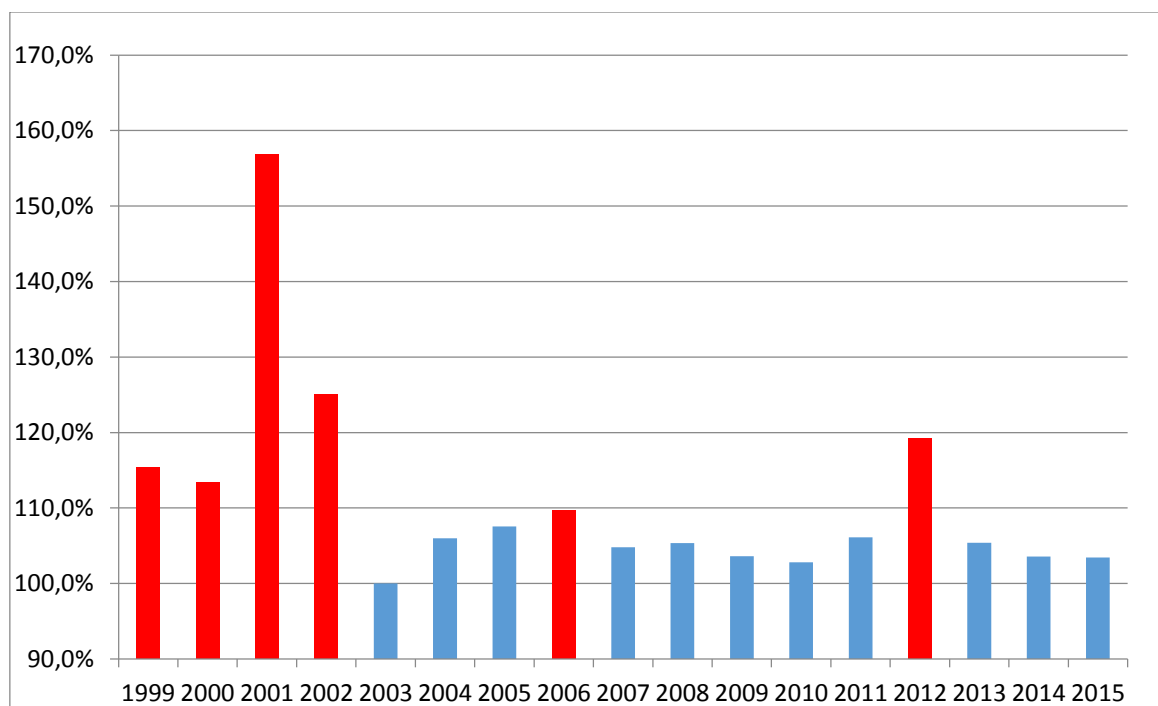
Javaslatunk szerint 2016-ban, 2017-ben és 2018-ban 9%-os bruttó minimálbér, garantált bérminimum emelésre van szükség. Ezzel a bruttó minimálbér 136 ezer forint lesz nagyságrendileg. Ehhez hozzáadódik a 9%-ra csökkentett SZJA kulcs, és így elérjük azt az állapotot, hogy 2018. január 1-től aki bejelentett módon napi 8 órában dolgozik, az családi adókedvezmény nélkül is megkapja a létminimumnak megfelelő összeget.

Tárgyalási javaslatunk szerint a „három minimálbér” esetében ez a következőképpen néz ki:

év	minimálbér (bruttó)	garantált bérminimum (bruttó)	közfoglalkoztatotti bér (bruttó)
2015.	105.000	122.000	79.155
2016.	114.500	133.000	114.500
2017.	125.000	145.000	125.000
2018.	136.000	158.000	136.000

Amennyiben valaki radikálisnak tartja az emelést, akkor érdemes megnézni 1999-től kezdve hat alkalommal is 9%-nál nagyobb emelésre került sor. Természetesen lehet vita arról, hogy a például a 2001-2002-es minimálbér emelésnek volt e foglalkoztatás csökkentő hatása. Ebben láthatólag nincsen egyetértés a közgazdászok között sem. De azt is látni kell, hogy akkor két év alatt megduplázódott a minimálbér összege, most a munkáltatói terhek 30% alatti mértékben nőnének az általunk javasolt forgatókönyvben.

Minimálbér emelésének mértéke 1999-2015



A program fedezete több összetevőből biztosítható:

- vállalkozói szférában ki kell kényszeríteni az emelést. Nyilvánvalóan vannak olyan ágazatok, amelyeknek problémát okozhat a 9%-os emelés. Ezért esetükben indokolt egy pályázati alap, amely segíti az átállásukat az új bérrendszerre. Erre már volt példa 2011-2012-ben is az egykulcsos adórendszer bevezetésekor.
- közfoglalkoztatotti körben a meglévő források terhére kell biztosítani a többletet. Egyrészt a rendszer működtetését kell racionalizálni (dologi kiadások lefaragása), másrészt az érintett létszámot sem kell tovább növelni. Nem is látjuk indokoltságát, egy bővülő munkaerőpiacon, hogy egyre több embert közmunkáztat az állam.
- a közszféra esetében ennek pénzügyi vonzata az államot terheli. Ugyanakkor csak a nettó emelkedéssel kell többletkiadásként számolni, mivel az adó- és járulékterhek megjelennek a költségvetés bevételi oldalán.
- a programnak van két komoly bevételi lába. Egyrészt a vállalkozói szféra adó- és járulékbevétel többlete, másrészt az alacsonykeresetűek jövedelem növekedése megjelenik fogyasztási oldalon. Ez pedig azt jelenti, hogy Áfa bevételek, jövedéki adó bevételek és fogyasztást generáló gazdasági növekedés bevételei is megjelennek.

A Magyar Szakszervezeti Szövetség megítélésére szerint a Program a bevételek és a belső átcsoportosítások segítségével finanszírozható. Ehhez természetesen a munkaadók és a kormány szakértőivel kiegészített szakmai munkacsoport számításaira van szükség.

Az együttműködés garanciái

A tavaly ősze nyilvánosságra hozott Program a dolgozói szegénység ellen című anyagban megfogalmaztuk azokat a garanciákat, amely ahhoz szükséges, hogy a program betartható legyen:

- szakmai egyezség: amikor a program makro hatásaival számoltunk nyilvánvalóan a kormány által közétett nyilvános adatokat vehettük alapul. Természetesen a tárgyalások során, de a végrehajtási fázisban is szükség van arra, hogy egyazon módon számoljunk. Szükséges tehát a háromoldal szakértőinek véleménye alapján kialakított makrogazdasági prognózis, amely rögzíti a peremfeltételeket;
- jogi egyezség: az elfogadott középtávú program elemeit jogszabályba kell foglalni, amely minden fél számára kellő garanciákat ad, a kormány általi egyoldalú felrúgását csak politikai károk árán teheti meg;
- folyamatos kontroll: nyilvánvalóan az előre meghatározott peremfeltételek külső és belső okok hatására is módosulhatnak. Ezért a felek évente minimum egyszer áttekintik a megállapodás elért eredményeit, az előttünk álló mérföldköveket, és ez alapján fenntartják a jogot, hogy a végső célt nem veszélyeztetve változtassanak a program részelemein.

A tavalyi év végi tárgyalások megmutatták, hogy szükség van a Program megvalósításához két új garanciális elemre:

1. a Program csak akkor hajtható végre, ha ehhez biztosított a széleskörű politikai egyetértés. Ezért a szakértői tárgyalások után, kormányzati döntés előtt szükségesnek tartjuk, hogy a parlamenti politikai pártok is kerüljenek bevonásra a tárgyalásokba. Ez biztosíthatja azt a nemzeti minimumot, amely egy ilyen kezdeményezés megvalósításához kell;
2. amennyiben nem sikerül egyetértésre jutni, akkor meg kell kérdezni a társadalmat arról, hogy akarják-e a jelenlegi helyzet fenntartását, vagy törvényi garanciák előírásával biztosítanak, hogy Magyarországon 8 órás legális munkát ne lehessen a létminimum összegénél kevesebb pénzért végeztetni. A népszavazás előkészítését a Magyar Szakszervezeti Szövetség elkezdte,

hogy esetlegesen sikertelen tárgyalások esetén legyen idő a népakarat megismerésére, és 2016-tól annak konzekvenciáinak érvényesítésére.

A Magyar Szakszervezeti Szövetség kezdeményezésének van egy nulladik pontja, ez pedig a tárgyalások azonnali elkezdése. A kormány tervei szerint akár az első félévben elfogadásra kerülhet a 2016. évi költségvetés. Ezt megelőzően 2015. április 30-ig a kormánynak be kell terjeszteni a Konvergencia Programot az Európai Bizottság elé. Ebben látszódnia fog a tervezett bérpálya, a költség fő prioritásai, és természetesen a közsféra bérpolitikai irányvonalai is. Azaz a Konvergencia Program elfogadása előtt egyértelművé tesszük, hogy nem támogatunk olyan politikát, amely konzerválja az elmúlt évek intézkedéseit, amely akár hozzájárul ahhoz, hogy egymillió ember keressen a létminimum alatt.